

tárt a hallgatóság elé. Végül egy nagy tapasztalatú restaurátor szakember, *Patricia Engel* (Donau-Universität Krems) általánosságban a maradandó értékű iratanyagra leelkedő általános veszélyekről beszélt Európában, valamint tágabb földrajzi, illetve klimatikus környezetben, a mentési lehetőségekre is kitérve. A délután folyamán az ICARUS Európai Unió által támogatott co:op („community as opportunity – the creative users’ and archives’ network”) nemzetközi projektjeivel kapcsolatos megbeszélések zajlottak, illetve egy spontán kezdeményezésre is sor került. Ennek során az ICARUS, segítségét felajánlva egy ad hoc megbeszélés során megalakította a „Chaldean Heritage Work Group”-ot, mely a jövőben támogatást nyújt *Michael Najeeb* atya által vezetett CNMO iraki munkájához, három fő témacsoportra koncentrálván:

- eszköztámogatás digitalizáláshoz és fizikai tároláshoz;
- restaurálással kapcsolatos képzés (Ausztriában és Horvátországban) a projektben dolgozó iraki önkéntesek számára;
- a digitalizált adatok tárolásával és on-line elérhetővé tételével kapcsolatos támogatás.⁴

A második nap késő délutánján a szokásos, elmaradhatatlan labdarúgó-mérkőzés, majd a vacsora következett. A rendezvény harmadik, utolsó napjának helyszíne a Sankt Pöltenhez közeli híres melki bencés apátság volt, ahol néhány adminisztratív megbeszélésen túl magát az apátságot, annak levéltárát és könyvtárát is bemutatták a vendégeknek (a levéltárban *Wilfried Konarik* atya, az apátság priorja vezette körbe a vendégeket). A jó hangulatú találkozó a nemzetközi kapcsolatok építésén és ápolásán túl ez esetben az ICARUS által az iraki (ó)keresztény kéziratok megmentésével kapcsolatos segítségnyújtás felajánlása miatt is fontos volt, utóbbinak remélhetőleg hamarosan kézzelfogható és látható eredményei is lesznek.

B. Stenge Csaba

***

KONFERENCIA A MOSON-MAGYARÓVÁRI PIARISTA ISKOLA TÖRTÉNETÉRŐL

MOSONMAGYARÓVÁR, 2015. SZEPTEMBER 24.

A Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára és a Piarista Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola 2015. szeptember 24-én, közösen rendezte meg a „Személyesek a mosonmagyaróvári piarista iskola történetéből” című konferenciát, amelynek a magyaróvári régi városháza Széchenyi-terme adott otthont. A tudományos igényű összefoglaló apropóját az adta, hogy az iskola a tavalyi évben ünnepelte fennállásának 275. évfordulóját, az idei esztendő pedig, a Szerzetesek Éveként jegyzi a katolikus egyház. A rendezvény levezető elnöki tisztségét *Aldozó István*, a megyei levéltár igazgató-helyettese töltötte be.

Az egybegyűlteket elsőként, a levéltár részéről *Dancsecz Mónika* igazgató köszöntötte, aki hangsúlyozta, hogy a konferencia célja az iskola történelme előtti tisztelgés mellett az archívum munkájának, dolgozóinak bemutatása, kutatási eredményeik szélesebb körű megismertetése. A rendezvény résztvevőit Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata nevében, *Pausits István* képviselő

⁴ Lásd erről részleteiben <http://documents.icar-us.eu/documents/2015/12/presse-release-rescue-of-archival-documents-in-middle-east.pdf>

selő is üdvözölte, beszédében – személyes, családi élményekkel kiegészítve – méltatta a 275 éves tanintézet történelmét, érdemeit. A házigazda piarista iskola nevében *Vereb Zsolt* igazgató mondott köszöntőbeszédet.

Az üdvözlő szavak után, elsőként *Koltai András*, a Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltárának főlevéltárosa szólalt fel, aki a magyaróvári piarista iskola első alapításával kapcsolatos legújabb kutatási eredményekről tájékoztatta a hallgatóságot.

Hegedűs Zoltán, a Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltárának főlevéltárosa, a piarista iskola hétköznapi életébe igyekezett betekintést nyújtani. Ismertette a korabeli tanév rendjét, szólt a vizsgákról, a természetrajzi szertárban található kitömött állatokról, bemutatott néhány órarendet. Érdekességként példákat hozott a tanulók által elkövetett fegyelmi vétségekre és azok büntetésére. Mondandójában kitért az első világháború időszakára, benne a hadiértségszolgálat intézményére, valamint a diákok részvételére a különféle gyűjtőakciókban, különösen kiemelve a szederlevél és csalánszár gyűjtésében elért eredményeket.

Ezt követően Nagy Róbert, a Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltárának főlevéltárosa „Egy híres piarista diák: vitéz Szombathelyi Ferenc vezérezredez” címmel tartott előadást. Ismertette, hogy az egykori tanítvány egész életében, magasra ívelő katonai pályafutásában, igyekezett megőrizni a tanintézet szellemiségét, oktatását; emberszeretetét, igazságérzetét példaként állíthatjuk magunk elé. Élettörténete, egy olyan katona története, akinek a megítélése több változáson ment át 1945 után.

A bűnbakként kikiáltott vezérkari főnököt olyan rágalomokkal illették, ami ellen életében mindig is tiltakozott és vezetőként, hadtestparancsnokként folyamatosan próbált megoldást találni. A háború után, a Népbíróóság életfogytiglani börtönre ítélte, majd kiadta a jugoszláv hatóságoknak, akik Péterváradon kivégezték.

Dancsecz Mónika a mosonmagyaróvári piarista iskola államosításának történetét ismertette a hallgatósággal. Felelevenítette azokat az oktatásügyi reformokat, amelyek az állami szerepvállalás növekedésére irányultak a 18. századtól kezdve a 20. század közepéig. Röviden ismertette, hogyan vészelték át a mosonmagyaróvári kegyesrendi pedagógusok és diákok a Tanácsköztársaság pár hónapját. Kiemelten szólt az 1948/XXXIII. törvényekben foglaltak következményeiről és a piarista iskola államosításának részleteiről.

Pályi Gábor, egykori piarista igazgató, jelenleg Pápakovácsi plébánosa „Új utakon a régi célokért” címmel tartotta meg referátumát. Az egykori iskolavezető a tanintézet 1990-ben történő újraindulásának nehézségeiről, a kezdeti működési problémákról is szólt. Elmondta, hogy a keresztény iskola alapításának gondolata elsőként 1989-ben merült fel a mosoni plébánián rendszeresen összegyűlő vallásos szülőkből, pedagógusokból, valamint *Németh László* akkori mosoni plébánosból. A Mosonmagyaróvári Városi Tanács döntési pozícióban lévő munkatársai egyhangúlag támogatták az iskola létrehozását kezdeményező törekvéseket. A tanintézet 1990. szeptember elsején – Keresztény Általános Iskola néven – kezdte meg működését *dr. Thiesz Józsefné* igazgatásával. Pályi Gábor atyát, az akkori fenntartó, Piarista Tanítórend 1994. július elsejével nevezte ki az iskola élére, aki ezt a tisztséget 2002-ig látta el.

A plébános előadásában hangsúlyozta, nagyon fontos, hogy az iskolában tanítók minél magasabb színvonalú tudásra törekedjenek, nélkülözhetetlen, hogy mindezt olyan lelkiállattal tegyék, ami nem csupán az istenhittel jelenti, hanem a mindennapi életben megélt vallásosságot is. Kulcsfontosságú, hogy ezekben az oktatók példát mutassanak a hallgatónak, hogy ők is igényesek legyenek mind elsődleges munkájuk, a tanulás, mind pedig a vallásosság terén. Az egykori igazgató személyes élményekkel is gazdagította ismertetőjét.

Az előadások sorát Vereb Zsolt iskolai igazgató zárta „A jelen ígéretes, de van-e jövőnk?” című beszámolójával. Az iskolavezető hangsúlyozta, hogy csak a múltból kiindulva lehet igazán a jövő szándékait meghatározni. A cél mindenképp az, hogy minél szélesebb körben legyen ismert az iskola jó hírneve, és nem csak az általános-, hanem a középiskolai tanulmányait is e

tanintézetben folytassák a hallgatók. Az igazgató kitért arra is, hogy milyen intézményi felújításokat és korszerűsítéseket terveznek a közeljövőben. Természetesen, az iskola elsődleges célja, a diákokat az életre felkészítő, eredményes nevelés, oktatás, amelyhez nélkülözhetetlen a mély vallásos szellemiség.

A rendezvény végén Áldozó István röviden összefoglalta, értékelt az elhangzottakat, megköszönte az előadók érdekes, értékes témáit, magas színvonalú munkáját és a hallgatóság megtisztelő figyelmét. A szervezők célja, hogy a konferencia előadásai írott formában, egy tanulmánykötetben is az érdeklődők rendelkezésére álljanak. Terveik között szerepel, hogy a *Bejegyzés Balázs* segédlevéltáros által összegyűjtött, az iskola történetére vonatkozó levéltári forrásokat online módon is bemutassák. A tudományos igényű tanácskozás kötetlen beszélgetéssel zárult. Dancsecz Mónika igazgató bevezető szavait idézve, reméljük, a levéltár ezen bemutatkozó konferenciájának megszervezésével és lebonyolításával egy olyan folyamatot indított el Mosonmagyaróváron, amelynek segítségével a jövő évben is, hasonlóan tartalmas, sokoldalú összejövetelen vehetünk részt.

Tatai Zsuzsanna

***

TUDÓSÍTÁS A XVIII. GYŐRI – KISALFÖLDI LEVÉLTÁRI NAPRÓL

GYŐR, 2015. OKTÓBER 20.

Immár 18. alkalommal, egyre bővülő repertoárral, színes tudományos előadásokkal rendezték meg 2015. október 20-án, a Győri Levéltári Napot. A rendezvény a megye archívumainak országosan egyedülálló közös rendezvénye. A hat levéltár konferenciájának a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum díszterme adott otthont. A rendezvény vezetői nevében *Vajk Ádám*, a Győri Egyházmegyei Levéltár igazgatója üdvözölte a hallgatóságot. Köszöntőt mondott *Fülöp Tamás*, a MNL főigazgató-helyettese, *Rózsavölgyi László*, a Győr Megyei Jogú Város Oktatási-, Kulturális-, Sport- és Turisztikai Bizottságának elnöke, valamint *Lukácsi Zoltán*, a Győri Hittudományi Főiskola rektora. A konferencia levezető elnöki tisztségét *Horráth Richárd*, a MTA BTK Történettudományi Intézet tudományos munkatársa látta el.

Első felszólalóként *Tringli Istvánt*, a MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének munkatársát hallhattuk, aki előadásában 1515-be vezetett vissza bennünket. A Habsburg-Jagelló házassági szerződés – amit legtöbbször bécsi kongresszusként ismernek – I. Miksa német-római császár, II. Ulászló magyar és cseh király, valamint I. Zsigmond lengyel király egyezségéről szólt. Ez az okmány határozta meg a közép-európai térség jövőjét, a következő 400 esztendőben. Az előadásban nem csupán a házassági megállapodásokról, a kongresszus lebonyolításáról hallhattunk, hanem az egyezmény előzményeit, a kevésbé ismert pozsonyi találkozót, és annak fordulatait; valamint a lengyel, illetve német politikai ellentéteket, a nagypolitikai összefüggéseket is megismerhettük.

Győr Megyei Jogú Város Levéltárának igazgató-helyettese, *Baracska András* egy olyan győri család történetét mutatta be, amely a város és környékének történetében jelentős szerepet játszott. Az előadó a 16. századi csallóközi nemes, derghi és karcsai Somogyi György 1580 utáni